

Kdor odkritosrčno želi apeljavo nemščine kot učnega predmeta, ima naj jo, mi se temu ne protivimo. A nam morajo biti njih želje toli menj kot ravnilo, ker vemo iz lastne izkušnje, na kak način so se take želje in prošnje delale. (Čujte! čujte! na desnici.) Mi izprevidamo korist nemščine prav dobro; mi odločno trdimo, da je tudi slovenščina koristna. Če je torej korist splošno ravnilo, morali bi Slovenci v Koroški odločno zahtevati, da se v vseh šolah v nemških okrajih tudi slovenščina kot obligatni učni predmet apelje. Kaj takega pa bi nemški Korošci odločno zavrnil in vendar bi jim bilo priučenje slovenščine isto tako koristno, kakor priučenje nemščine in mi trdimo, da bi bila nujna potreba, da se slovenščina apelje v nemške šole, ker se Nemci po slovenskih krajih večkrat kot uradniki nastavljajo in vendar ne umejo slovenščine, če Slovenci v nemških krajih kot uradniki službujejo, gotovo nemščino razumejo.

Ta občina pravi dalje: „Mi ljubimo svoje otroke, mi po moči skrbimo za njih blagor. Če bomo videli, da kateri potrebuje za svoj napredek nemščine, skrbeli bomo, da si jo priuči, a ne v ljudski šoli, kjer se, kakor uče izkušnje, le čas gubi s tem, marveč poslali bomo svoje otroke na nemško stran v službo, kjer bomo brez ljudske šole in ne da bi ljudski šoli odzimali dragi čas, dosegli dva namena, namreč otroci uče se nemški, pri tem pa tudi življenja mej tujimi ljudmi in se z njihovim poljedelstvom vpoznajo“. Iz teh uzrokov pravi dalje, da želi, naj se pri njej apelje slovenščina kot učni jezik in ne nemščina in sklicuje se na državni šolski zakon, po katerem ni namen šole samo ta, da se učenci nauče raznih predmetov, kar je mogoče le v materinščini, marveč, da mora ljudska šola mišljenje otrok vzbujati, da kot odraščeni ne blebetajo samo, marveč da bodo tudi samostojno misliti in delati mogli. In kako se more to mišljenje drugače vzbuditi nego v materinščini? To je nemogoče v jeziku, otrokom neumevnem. Občinski zastop omenja dalje: „Mi smo prosti kmetje, zato ne moremo umeti, da se nam hoče kot učni jezik usiliti tuj jezik. To usiljevanje nemščine moramo kot posezanje v naše družinske pravice smatrati. Zato moramo je z odločnostjo odbijati in zahtevati, da učni jezik pri nas ostane slovenščina.“ Konečno pravi: „Da mi ne iz sovraštva proti nemščini, temveč jedino le iz skrbi za blagor svojih otrok gori omenjeno zahtevamo, smo uže v zapisniku uzroke obširno naveli“.

A ne samo te, nego tudi druge občine v Koroški so prosile za apeljavo slovenščine kot učnega jezika. Tu morem navesti, da je občina sv. Jakob v Rožnej dolini uže večkrat deželnemu šolskemu svetu poslala prošnjo za apeljavo slovenskega učnega jezika. Tako tudi občina Kazaze pri Plajberku in občina Jezero. Razvida se uže iz tega, da je trditev, da se le nemščina zahteva za učni jezik, neresnična. Reklo se je vsakako prebival-

stvu, da je potrebno, da zna nemški in da se nemščina le v ljudski šoli priuči. A odkar velja šolski zakon za ljudske šole, prepričali so se v Koroški vedno bolj in bolj, da uspehi ljudski šole niso primerni. Na one vloge, katere ste prej omenjali pred visoko zbornico, je deželni šolski svet odločil, naj vse ostane pri starem, namreč pri dozdanjem učnem načrtu in je ob enem naročil učiteljem, naj vsaj po Velikej noči začno pouk v nemščini osobito pri pisanji, branji in vidnem poučevanju in z vso marljivostjo nadaljujejo. (Čujte! na desnici), da tako, kakor se izraža deželni šolski svet, dobe kmalu dovoljno število besedij in oblik in naposled vedno večje razumljenje in spretnost v nemščini, da se ta lahko kmalu z uspehom rabi kot učni jezik. Torej trditev, da so vse srenje želele nemščino za učni jezik — to sem ravno dokazal — je neresnično.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Jesih dobro zdravilo.

Jesih ali ocet se je zopet v najnovejšem času začel od mnogo strani kot zdravilo priporočevati. Hrbtanec z jesihom si dobro vmivati, vzame marsiktero slabost telesno in krepča in oživlja truplo. Na dalje je voda z jesihom pomešana izvrsten pomoček, da se vse gujjičje tvarine iz ust in nosne votline odpravijo, če se usta in nosna votlina z jesihovo vodo pridno izpirajo. Francoski zdravniki priporočajo zmes iz 1 litra ječmenove sleze, 100 gramov navadnega jesiha in 120 gramov medu pri legarji kot izvrstno zdravilo. Bolenik si mora s to zmesjo vsak dan po dvakrat usta izprati in potem malo gobo v to tekočino pomočiti, si jo pod nos držati in tako to tekočino v se dihati, kolikor nje le more.

Če se brž v početku bolezni tako začne postopati, brž ko se prva znamenja legarja pokažejo, bolezen nikdar tako huda ne postane in boleniki si morejo sami povedana zdravila rabiti. To priprosto in skušeno zdravilo zasluži, da se po časnikih bolje in bolje razglasi.

Kokošim pomagati, ktere ne morejo znesti.

Prigodi se mnogokrat, da kokoši ne morejo znesti in da vsled tega poginejo. Narejajo se jim namreč v jajčniku predčbela jajca tako, da se jih potem ne morejo otresti. Posebno rado se to kokošim primeri ob času ržene žetve. Rženi otrobi imajo neko ostro tvarino v sebi, ktera kri razvraži, pri konjih posebno srbečico na koži in vnetje trepavnic, pri svinjah vnetje parkljev in pri kokoših prej ko ne razdražuje v črevah napravi. Vsled tega razdraženja postanejo čreva suha, po kterih se jajca ne morejo naprej pomikati. Včasih se napravi iz več rumenjakov, v beljak zavutih, velika kepa, ktere se žival ne more znebiti. Treba

je toraj na kokoši pazljivo oko imeti in brž ko se zapazi, da kokoš, kar se posebno jarkicam rado prigodi, ne more iznesti, da se ji brž pomaga. Najbolje je v dimu posušena slanina ali špeh, ki se drobno razreže in nekoliko osoli. Ta se kokoši, ktera ne more znesti, predloži, da se ga more našreti. To rado pomaga. Sol napravi žejo, žival pije mnogo in tako postanejo čreva boljše vlažna in tako se more jajce naprej pomikati. Tudi olje ricinusovo je dobro pa ni vsakokrat na deželi pri rokah.

Pomoček zoper razni mrčes.

Da se mlade rastline mrčesov posebno polžev in bolh obvarujejo, izveden vrtnar priporoča, da se seme pred posejanjem v žveplovem cvetu dobro povalja. Da se žveplena moka semena bolje poprime, se mora seme prej nekoliko z lanenim oljem namočiti in potem z žvepleno moko potrositi. Pravi se, da se vse mrčesje takih rastlin ogiblje, katerih seme je bilo tako potrošeno. To se s tem pojasni, da žveplo pri kaljenji in poganjanji rastlin žvepleno kislino v plinovi podobi v prsti nareja, ki je mrčesju zoperna. Ko bi se ta skušnjava potrdila, bila bi ne le vrtnariem, ampak tudi kmetovavcem zelo koristna, ki bi mogli potem razne sadeže posebno repo in repič mrčesja zlasti bolh obvarovati. Omenjamo tukaj, da francoski vrtnarji tudi česnovi sok v ta namen rabijo. Česen se tanko stolče in ta močnik nekoliko z vodo zalije in vse nekaj stati pusti in potem seme v to tekočino namoči. Oster duh, katerega rastline pri poganjanju od sebe dajejo, pre mrčes odganja. Znano je, da ima česen tudi precej žvepla v sebi.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Na delo!) V enej zadnjih sej v državnem zboru se je graški poslanec dr. Rechbauer predrznil, vse, kar je slovenskega, neizrečeno psovati. Rekel je, da Slovenci slovenskega jezika ne razumejo, nego samo „bindiše Sprache“. Naš velespoštovani poslanec gosp. dr. Vošnjak mu sicer ni odgovora dolžen ostal, vendar bi zelo dobro bilo, da bi se slovenske občine oglasile proti temu s tem, da bi naše poslance podpirali z določenimi številnejšimi prošnjami, in to je, kar mi na srcu tiči in me je napotilo, pero v roko vzeti. Slovenski časniki vedno prinašajo imena tistih občin, katere prošnje državnemu zboru za priznanje slovenskega jezika v šoli in uradu pošiljajo. Kje ste pa občine ljutomerskega okraja? Ta okraj šteje 44 občin, vse so narodne, vsikdar so bile na prvem mestu, zdaj se še pa ni nobedna oglasila. Napravite vsaj nekatere prošnje, in naj se predstojniki vseh občin podpišejo. Ne čakajte, dokler ne bo prepozno. Stegnite roke, kedar je čas. Narodnjak.

Od Šavnice. (Nova šola.) Vstanovila se je pri nas nova občinska šola na Šavnici. Ne dá se tajiti, da je te šole treba bilo, kajti otroci

šavniske občine so imeli v farno šolo po 1 $\frac{1}{4}$ do 2 uri hoda, in tudi vse druge bližnje šole, kakor Apačka, Aninska, Negovska, so čez eno uro oddaljene. V obče imajo farani razprostrane sv. Peterske fare prav daleč v farno cerkev, ki stoji na konci fare tik mesta Radgone. — Za novo šolo se je nakupil hram in okolo hrama ležeče posestvo nekdanjega premožnega, zdaj pa na kant prišedšega kmeta. — V to novo šolo so vsolane občine Šavnica, Plitvički vrh, nekaj Lastomersko-Zbigovske, in nekaj Poličke. — Volil se je že tudi šolski svet. Šavniska občina je volila izmed sebe 3 narodne, v občini stanujoče može; enako tudi Plitvički vrh enega; Lastomerska-Zbigovska pa in Polička ste se čudno obnesli; volili ste vsaka moža, ki ima v občini sicer gorice, stanuje pa v mestu Radgoni. Lastomerska-Zbigovska je volila direktorja meščanske šole, g. Stoperja, Polička pa g. Antauer-ja, glažarja. Omenim, da ste te dve občini tudi v sv. Peterski šolski svet ravno ta dva moža volili. — O Zbigovci in Poličani! ali nimate za šolski svet moža, ki med vami stanuje? Ali pa vam je tako malo mar za šolo? Mož med vami bivajoč, izvoljen v šolski svet, bi vam zamogel včasih poročati, o čem se je govorilo, kaj sklepalo v šolskem svetu, kako pa vam bota poročala moža v mestu bivajoča vašega slovenskega jezika nevesča? — Ne dvomim, da sta ta dva moža zavzeta za vse dobro, kot takima pa jima priporočujem, naj svojo veljavnost obrneta za odstranjenje krivice na šoli, ki jima bližje stoji, namreč v Radgonski šoli za veške občine. Otroci to šolo obiskajočih je polovica slovenskih, pa čujte in strmite! slovenski otroci se niti slovenski brati ne učijo. Je to enakopravno? je to pravica?!

Od Mislinje (Božji rop — slabe šole.) V kratkem času so v Šlov. graškem okraju roparji dve cerkvi okradli. Najprej so vtrgali v cerkvo sv. Miklavža pri Vodriži; 17. marca t. l. po noči pa v farno cerkev sv. Ponkracija v Starem trgu. Pri sv. Ponkraciji je tatovom njih zlobno delo precej lahko prišlo; cerkev na visokem bregu je, izvzemši eno pohištvo, od stanovanj oddaljena. Lopovi so prelomili vrata, ki peljejo na „sv. stopnice“; od tam so dospeli v notranje cerkveno poslopje. V dobro zaklenjen zagrad so vlomili s črtalom, katero so si izposodili pri nekem posestniku v okolici. — Pobrli so 1 lepi kelih, 2 pateni in nekoliko srebrnine, v kateri so bile svetinje. En kelih se grabežem ni dopadel, ker pustili so ga, in zanesli pred veliki altar, kamor so zložili posode, ki niso bile iz srebra ali zlata. Tabernakel so pustili pri miru, čeravno so imeli ključ od tistega. Zraven tega še so pobrali denar iz dveh škinj, kakih 15 do 20 gold. milošnje, ki se je pri slovesnosti pretekli petek nabrala. Kdo so bili in od kod ti cerkveni tatovi, se ne vé. Nekteri sumničijo, da so bili Judi; vsaj lazili so ti sitneži slednje dni v naši okolici, in potem